

ایستاد هفت

سال سی و ششم، شماره اول
فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۴
ISSN: 1023-7992

دوماهنامه نقد کتاب، کتاب شناسی و
اطلاع رسانی در حوزه فرهنگ اسلامی

۲۱۱

سید احمد رضا قائم مقامی | سید محمد حسین حکیم | فرزاد ضیائی حبیب آبادی | علی کاشفی خوانساری
سید علی میرافضلی | حمید عطائی نظری | عرفان پاپری دیانت | مرتضی کریمی نیا | امید حسینی نژاد
شیوا امیرهدایی | جویا جهان بخش | شیرین فراهانی | امید طبیب زاده | امیر حسین آزاد | رسول جعفریان
اشکان خطیبی | مریم حسینی | حیدر عیوضی | آریا طبیب زاده | مجید جلیسه | میلاد بیگدلو | کیامهر نامور
علی نیک زاد | امید رضائی | گلپر نصری | امیر ارغوان | علی کاملی | اکبر ثبوت | علی راد

ابن مقفع | طومار (۱۰) | نوشتگان (۱۲) | خراسانیات (۴) | اهتمام ناتمام

بتخانه سومنات | چاپ نوشت (۱۸) | نسخه خوانی (۴۰) | گزارش یک زندگی

آینه های شکسته (۸) | حکایت زنگی بسکردی | با همدلان عین القضاات

فخر مدبر و شجره نسبش | امیر حسینی هروی و خیام | فتح خوارزم و بیتی از عنصری

یادداشت های لغوی و ادبی (۴) | کهن ترین ترجمه فارسی انجیل | گفت وگو درباره پاسخی به یک نقد

برگی از تاریخ گیاه شناسی در ایران | معرفی شاهنامه موزخ ۸۰۸ هجری | نسخه شناسی مصاحف قرآنی (۲۲)

دو کلمه از آثار باقیه ابوریحان بیرونی | «دیباچه» از یاد رفته سیر حکمت در اروپا

نقدی بر تصحیح اخیر دیوان ابوالفرج رونی | شیخ سغدی در نظامیه چه می گزده است؟!

خلاقیت یا اقتباس در سندنویسی دوره قاجار | نقد ترجمه فارسی اخلاق اسپینوزا اثر محسن جهانگیری

مدخل ادبیات کودک در دانشنامه ایرانیکا و حاشیه هایی بر آن

اشعار تازه یاب از شاعران دوره قاجار با استناد به نشریات آن عصر

نکته، حاشیه، یادداشت | پیوست آینه پژوهش: وزن های سیمین بهبهانی

دکتر سیروس برادران شکوهی

حسن اسدی تبریزی

دکتر سیروس برادران شکوهی استاد بازنشسته گروه تاریخ دانشگاه تبریز و از شخصیت‌های علمی و فرهنگی تبریز بود. آن مرحوم سال ۱۳۱۴ شمسی در محله سرخاب تبریز به دنیا آمد. تحصیلات خود را تا دیپلم در تبریز گذراند و پس از اتمام دوره سربازی، در آموزش و پرورش استخدام شد. در کنار تدریس در مدارس، به تحصیل ادامه داد و دوره کارشناسی رشته تاریخ و جغرافیا را در دانشگاه تبریز و دوره کارشناسی ارشد رشته تاریخ را در دانشگاه تهران سپری کرد و سپس برای دوره دکتری به ترکیه عزیمت کرد و دوره دکتری در رشته تاریخ را در دانشگاه آنکارا به پایان رساند.

دکتر برادران شکوهی از سال ۱۳۵۴ تا ۱۳۵۶ در دانشسرای تبریز به تدریس مشغول شد و با گروه تاریخ دانشگاه تبریز نیز به عنوان مدرس همکاری داشت. در سال ۱۳۵۶ عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد شد و بعد از یک سال به گروه تاریخ دانشگاه تبریز انتقال پیدا کرد و تا سال ۱۳۸۱ در دانشگاه تبریز به تدریس و پژوهش مشغول بود.

۶۲۷

آینه پژوهش | ۲۱۱

سال ۳۶ | شماره ۱

فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۴

ایشان در بین دوره‌های مختلف تاریخی، بیشتر بر تاریخ دوره قاجار به‌ویژه دوره مشروطه تمرکز داشت و چون روایت این دوره تاریخی را بدون توجه به روزنامه‌ها و نشریات این دوره ناقص می‌دید، سال‌های بسیار تلاش کرد تا این نشریات را شناسایی و جمع‌آوری کند و با تلاش بسیار آرشیوی تقریباً کامل از روزنامه‌ها و نشریات دوره قاجار فراهم کرد و در مقالات و تحقیقات خود از آنها استفاده کرد و اگر پژوهشگر و دانشجویی به تحقیق در این موضوع می‌پرداخت، او را راهنمایی می‌کرد و امکان استفاده از آرشیو روزنامه‌ها را برای پژوهشگران فراهم می‌نمود.

تاریخ تبریز و تبریزشناسی از دیگر حوزه‌ها و موضوعات مورد توجه مرحوم دکتر برادران شکوهی بود و ایشان علاقه ویژه‌ای به تبریز داشتند و در مورد شخصیت‌های علمی و فرهنگی تبریز و اماکن تاریخی و پیشینه محلات تبریز و به طور کلی تاریخ محلی تبریز محل مراجعه پژوهشگران و علاقمندان تاریخ تبریز بودند.

آن مرحوم خود را به دانشگاه محدود نکرده بود و در دوره تدریس در دانشگاه به‌ویژه پس از بازنشستگی، در فعالیت‌های فرهنگی و علمی تبریز مشارکت داشت؛ عضویت در هیئت امنای کتابخانه ملی تبریز و مشارکت و همکاری در برگزاری همایش بزرگداشت روز مشروطه در خانه مشروطه تبریز (که از سال ۱۳۸۲ به مدت چند سال در سالروز صدور فرمان مشروطه با حضور استادان، پژوهشگران و مسئولان استانی در خانه مشروطه تبریز برگزار می‌شد) از جمله این فعالیت‌هاست. ایشان در همایش سال‌های ۱۳۸۲ و ۱۳۸۳ عضو و دبیر هیئت علمی همایش بود و ارائه گزارش روند برگزاری همایش در آغاز مراسم بر عهده ایشان بود و افزون بر آن، به ترتیب

مقالات «نگاه گذرا بر روزنامه‌های تبریز از مشروطه تا عاشورای ۱۳۳۰ ق» و «اعزام نمایندگان روحانی دوره اول تبریز به مجلس شورای ملی» را در این همایش‌ها ارائه کرد [مستفاد از یادداشت جناب آقای رسول بشیری (مدیرکل محترم وقت فرهنگ و ارشاد اسلامی استان)].

مرحوم دکتر برادران شکوهی به پژوهش و مطالعه بسیار علاقه‌مند بود و شخصیتی جستجوگر داشت و تا زمانی که توان جسمی داشت و تقریباً تا دو-سه ماه مانده به پایان عمر، همیشه کتاب‌ها و مجلات تازه منتشرشده را پیگیری می‌کرد. به انتشار برخی مجلات (از جمله مجله آفاق اشراق) کمک می‌کرد و برخی از تازه‌های نشر را خریداری و به دوستان خود اهدا می‌کرد و از برخی مقالات کپی تهیه می‌کرد و در جلسات روزهای دوشنبه (جلسه جمعی از استادان بازنشسته دانشگاه تبریز) و پنج‌شنبه (جلسه جمعی از دوستان استاد در کتابفروشی سپهر) بین حاضران توزیع می‌کرد و مقاله و کتاب تازه منتشرشده را به بحث می‌گذاشت و بدین‌گونه نشاط علمی در دوستان خود پدید می‌آورد و فضای بحث و گفتگو را فراهم می‌آورد.

از دکتر برادران شکوهی مقالات مختلف و چند عنوان کتاب برجای مانده است که از مهم‌ترین آثار ایشان می‌توان به کتاب یادداشت‌های میرزا اسدالله ضمیری ملازم خاص ثقة الاسلام شهید [این کتاب در سال ۱۳۵۵ منتشر شده است و بعد از ۴۷ سال از تاریخ انتشار کتاب و بدون اینکه استاد اطلاع داشته باشد، در آذر ۱۴۰۲ تحت نفقه الاسلام بر اساس این کتاب در تالار تربیت تبریز به صحنه رفت] و یادنامه مرحوم میرزا جعفر آقا سلطان‌القرائی [به کوشش دکتر برادران شکوهی، دکتر رحیم‌لو و دکتر کلانتری] اشاره کرد. مقالات و یادداشت‌های بسیاری از ایشان در مجلات و نشریات مختلف چاپ شده است که امید است در یک مجموعه گردآوری و تدوین و منتشر گردد [فهرستی از این مقالات به کوشش محمدباقر جباریان تنظیم و در ارج‌نامه استاد منتشر شده است].

در سال ۱۳۹۹ ارج‌نامه استاد با عنوان در جستجوی تاریخ (شکوهی‌نامه) به خواستاری و اهتمام دکتر عباس قدیمی قیداری و با مشارکت دوستان و دانشجویان ایشان از سوی نشر آیدین و بنیاد ایران‌شناسی آذربایجان شرقی منتشر شد و در تیر ماه سال ۱۴۰۲ مجلس بزرگداشتی برای آن استاد وارسته از سوی بنیاد پژوهشی شهریار در تبریز برگزار شد.

دکتر برادران شکوهی پس از طی یک دوره بیماری، در ۲۱ اسفند ۱۴۰۳ درگذشت. به مناسبت درگذشت ایشان، وزیر علوم و استاندار آذربایجان شرقی پیام‌های تسلیت صادر کردند. پیکر او در قطعه مفاخر و هنرمندان وادی رحمت تبریز به خاک سپرده شد. آن مرحوم وصیت کرده بود به جز مراسم تشییع، مراسم دیگری برگزار نشود و هزینه مراسم به دانشجویان و دانش‌آموزانی پرداخت شود که هزینه تحصیل ندارند؛ همچنین در زمینه ترویج کتاب و کتاب‌خوانی صرف شود.